

5-Α-ΘΕΜΕΛΙΩΔΗ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΟΘΩΜΑΝΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

- **1453 – 1830: «Τουρκο-κρατία» ή «Οθωμανική διακυβέρνηση»;**
- **Τι υπονοεί η διαφορετική ορολογία;**
- **Ποια μοιάζει περισσότερο «ουδέτερη»;**
- **Η περισσότερο «ουδέτερη» είναι και η περισσότερο ορθή (ή επιστημονική);**
- **Ποιοι μπορεί να χρησιμοποιούν τη μια ή την άλλη ορολογία;**

▶ **«Τουρκοκρατία»:**

«Σκοτεινή» περίοδος της ιστορίας, με πλήρη υποδούλωση και καταπίεση εκ μέρους των Τούρκων

▶ **«Οθωμανική διακυβέρνηση»:**

Μια περίοδος της ιστορίας, στην οποία απλώς κυβερνούν οι Οθωμανοί, όπως κυβερνούν σήμερα τα κράτη τους οι Άγγλοι, οι Γερμανοί, οι Έλληνες...

► Οι «εθνικές ιστοριογραφίες» των βαλκανικών λαών (19ος → 20ός αιώνας) χαρακτήρισαν την περίοδο εκείνη ως «*Τουρκοκρατία*» και την προσδιόρισαν ως

→ μια «*παθητική*» περίοδο,
η οποία στάθηκε εμπόδιο στην πορεία του κάθε βαλκανικού έθνους,
στη διάρκεια της οποίας
οι καταπιεσμένοι από τους Τούρκους βαλκανικοί λαοί πάσχισαν
να αποτινάξουν τον οθωμανικό ζυγό...

= Επρόκειτο για μια «**Εθνοκεντρική ερμηνεία**»,
με απόρριψη του μισητού οθωμανικού παρελθόντος
και ενοχοποίησή του για πολλά από τα αρνητικά χαρακτηριστικά
που προσάπτονται στους σύγχρονους κατοίκους των Βαλκανίων,
από τους Δυτικούς (**ραθυμία, βία, διαφθορά, ανοργανωσιά...**)

► Επίσης έγινε προσπάθεια για γλωσσική και οικοδομική
«**απο-οθωμανοποίηση**»...

(Στην Ελλάδα: δημιουργία «**καθαρεύουσας**» - απόρριψη τουρκικών λέξεων
αλλαγή τουρκικών τοπωνυμίων,
καταστροφή οθωμανικών **μνημείων** κλπ.)

- Αιτίες για τη χρήση του όρου «[Τουρκοκρατία](#)»:

1. ο αληθινά καταπιεστικός χαρακτήρας της εκείνης της περιόδου,
2. η προσπάθεια των Βαλκάνιων να **εξομοιωθούν** πολιτικο/κοινωνικά με την Ευρώπη, η οποία επίσης αντιπαθούσε τους Τούρκους (πολιτικά, πολιτισμικά),
3. η ανάγκη συγκρότησης μιας **εθνικής ταυτότητας** ως **αντίπαλο δέος** της οθωμανικής...

Ήταν μια ερμηνεία που ταίριαζε όμως και με την απαξίωση των Τούρκων από τους Ευρωπαίους (16ος – 19ος αιώνας), ως αιμοβόρων και απολίτιστων...

→ Αλλά, απορρίφθηκε και από τους Τούρκους **Κεμαλιστές** (1930 κ.εξ.), για να εξασφαλιστεί ο ευρωπαϊκός προσανατολισμός των **(Νεο)-Τούρκων**

- ▶ Στα τέλη όμως του 20ού αιώνα,
εξαιτίας της άνθισης των (χρηματοδοτημένων αδρά από τους Τούρκους)
Οθωμανικών Σπουδών
στην Ευρώπη και στην Αμερική,
αλλά και λόγω της πολεμικής αναταραχής στα Βαλκάνια (1991-2000)

θεωρήθηκε **επείγον**, **ορθό** και **ειρηνικό** από τους Δυτικούς
να αναζητηθεί και να συγκροτηθεί ένα «**κοινό**» παρελθόν,
μια «**κοινή**» βυζαντινή και οθωμανική κληρονομιά στα Βαλκάνια,

και να ξαναγραφτεί μια **υπερ-εθνική βαλκανική ιστοριογραφία**
για να λησμονηθούν τα **αρνητικά**
και να τονιστούν τα **θετικά** στοιχεία
της Οθωμανικής διακυβέρνησης...

► Αρωγός σε αυτήν την προσπάθεια εξαγιασμού των Οθωμανών
ήταν η καταδίκη των «**βαλκανικών εθνικισμών**»

και η (έμμεση ή άμεση) απαξίωση των «**εθνικών**» επαναστάσεων

και ο χαρακτηρισμός τους ως «**εθνικιστικών**»...

«Νεο-οθωμανισμός»

«Θέλουμε μια νέα Βαλκανική, που θα βασίζεται στον πολιτικό διάλογο, στην οικονομική αλληλεξάρτηση και συνεργασία, στην ενσωμάτωση, στην πολιτιστική αρμονία και ανοχή.

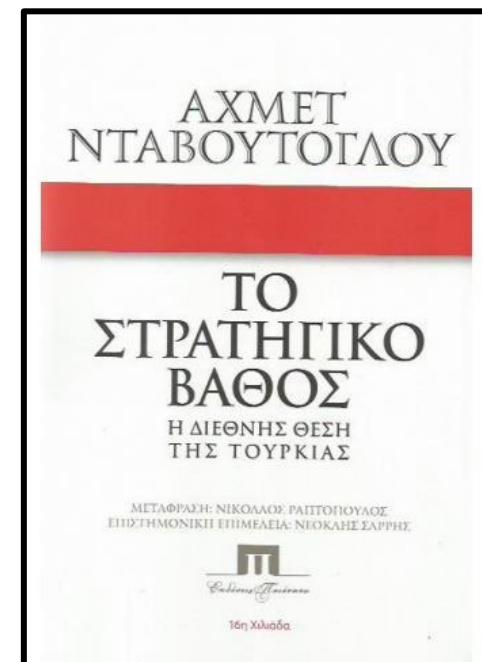
Αυτά ήταν τα οθωμανικά Βαλκάνια.

Θα επανεγκαθιδρύσουμε αυτά τα Βαλκάνια.

Οι οθωμανικοί αιώνες των Βαλκανίων είναι μια επιτυχημένη ιστορία.

Σήμερα, πρέπει να την επανεφεύρουμε»

Αχμέτ Νταβούτογλου,
Υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας,
Σεράγεβο, Οκτ. 2009.

- Η «γαλάζια πατρίδα»

• Απόψεις Τούρκων και Ελλήνων

• ΑΛΩΣΗ ΚΩΝ/ΠΟΛΗΣ:

«Κατάκτηση επιθυμητή στους κατοίκους, με σκοπό τη δικαιότερη διοίκηση»

«**Αρχή της σκλαβιάς και της οπισθοδρόμησης**»

• ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ:

«Εξέγερση αγνωμοσύνης προς τους Οθωμανούς, που κυβερνούσαν με δικαιοσύνη και ανοχή»

«**Το τέλος μιας εποχής καταπίεσης**»

• ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ:

«Επιθέσεις Ελλήνων κατά αμάχων, απελευθερωτικός αγώνας του Κεμάλ»

«**Απόβαση για την προστασία των Μικρασιατών, ξεριζωμός Ελλήνων**»

• Ο ΑΤΤΙΛΑΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ:

«Απόβαση ειρήνης για την προστασία των Τουρκοκυπρίων»

«**Εισβολή Τούρκων, βιαιότητες, ξεριζωμός**»

- Ένα βιβλίο που πραγματεύεται αυτά που ενώνουν και **όχι** αυτά που χωρίζουν συγκροτεί μια **επιστημονική ιστορία**;
- Μπορεί ένα βιβλίο ιστορίας να πραγματεύεται **και** αυτά που **ενώνουν** και αυτά που **χωρίζουν**;
- Μπορεί να υπάρχει **«μια κοινή αντίληψη για την ιστορία»**;

- Η Δύση «μπαινοβγαίνει» στο σχήμα **καταδίκη/μη-καταδίκη** της Τουρκίας για τα εγκλήματα του παρελθόντος:

- Αναγνώριση της **γενοκτονίας των Αρμενίων (1915)** από τις **ΗΠΑ** και τη **Σουηδία** (Μάρτιος 2010)

Με ψήφους 23 έναντι 22 (ΗΠΑ)

και 132 έναντι 131 (Σουηδία),

παρά την αντίθετη απόφαση του Ομπάμα...

- ▶ Άρνηση αναγνώρισης της γενοκτονίας από την **Αγγλία** (πρβλ. *ασφαλιστικά μέτρα των Αρμενίων...*) αλλά αναγνώριση από τη **Γαλλία**...

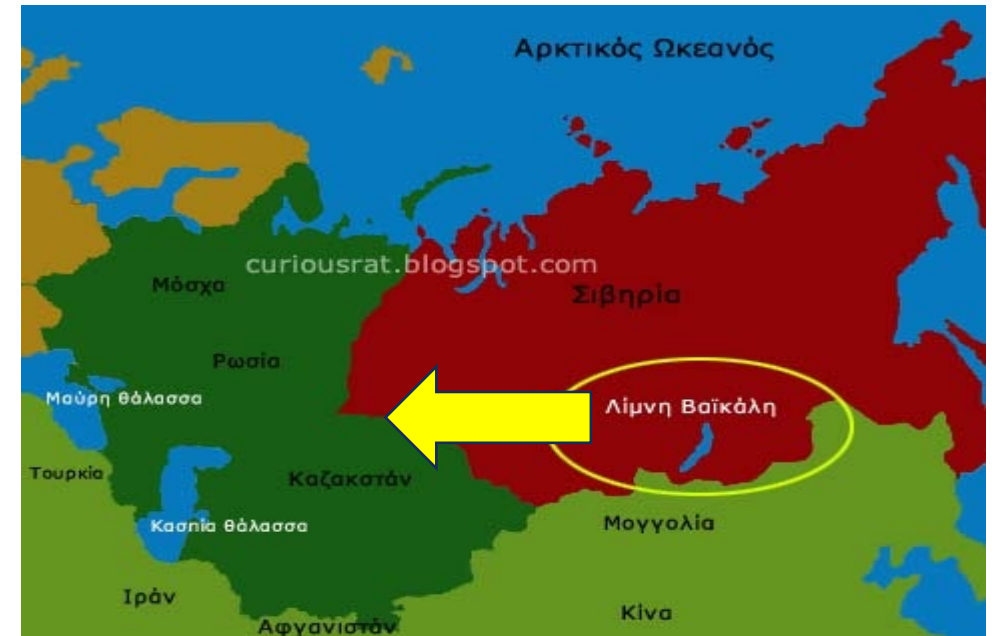
• Η Οθωμανική Αυτοκρατορία

- **Απαρχές:** Γεννήθηκε στα 1291 και κράτησε μέχρι το 1922

- Αλλά από το **1000 μ. Χ.** Τούρκοι νομάδες
(= *Τουρκομάνοι*)

ξεχύνονται από τη λίμνη Βαϊκάλη
προς τη Μ. Ανατολή
(→ Ιράν, Αραβία, Μ. Ασία)

→ Προσηλυτισμός των Τουρκομάνων στο Ισλάμ
(+ σαμανιστικές δοξασίες)

• Ήττες των Βυζαντινών

→ Μάχη στο **Μαντζικέρτ** (1071)

→ Μάχη στο **Μυριοκέφαλο** (1176):

«Η μάχη στο Μαντζικέρτ, το 1071, επέφερε θανάσιμο πλήγμα στη βυζαντινή κυριαρχία στη Μικρά Ασία...

Η μάχη του Μυριοκεφάλου, το 1176, αφάνισε οριστικά την τελευταία ελπίδα του Βυζαντίου να διώξει από τη Μικρά Ασία τους Τούρκους»

(A.A.Vasiliev)

► **Κατάληψη της βυζαντινής Μ. Ασίας,**
ίδρυση **σελτζουκικών κρατιδίων,**
εξισλαμισμοί, επιμειξίες...
(«**μειξοβαρβάροι**» → *Ρωμαίοι-Τούρκοι*)

- **Εξισλαμισμοί** αλλά και εκούσιοι **προσηλυτισμοί** στο Ισλάμ μέσω των μοναστικών μουσουλμανικών ταγμάτων (Μαβλεβήδες, δερβίσηδες, «σουφισμός»)

«Κι αν είσαι μουσουλμάνος και αν είσαι χριστιανός και αν πιστεύεις στον Ζωροάστρη, έλα όπως είσαι. Δεν είναι πύλη απελπισίας αυτή που κρούεις...»

Μεβλανά Ρουμή

13^{ος} αιώνας

Πέρσης ποιητής και θεολόγος
ιδρυτής του τάγματος των δερβίσηδων

«Για την οικοδόμηση του κόσμου πρέπει να προσλαμβάνονται Έλληνες εργάτες και για την κατεδάφιση Τούρκοι. Γιατί η δόμηση του κόσμου είναι ιδιότητα των Ελλήνων, ενώ η καταστροφή του έχει ανατεθεί στους Τούρκους»...

- Προσπάθειες για έναν «**θρησκευτικό συγκρητισμό**»
μεταξύ χριστιανισμού και Ισλάμ...
(= Ο χριστιανισμός ως **αίρεση** του Ισλάμ και το αντίστροφο)
---- Γεώργιος Αμοιρούτζης (1395-1472), χωρίς επιτυχία...
- **14^{ος} αιώνας**: κατάλυση των σελτζουκικών κρατιδίων
από νέα στίφη Τουρκομάνων (**Οθωμανοί**)
- Σελτζούκοι: **αρνιά σε σχέση με τους λύκους** (Οθωμανούς)
Ίμπν Μπιμπή

**«Το οθωμανικό σύστημα
πρέπει να θεωρηθεί ως ένα εξαιρετικά αποτελεσματικό
μείγμα επιδράσεων
που προέρχονταν από το **Βυζάντιο**,
τους **τούρκους νομάδες**,
τα **βαλκανικά κράτη**,
καθώς και τον **ισλαμικό κόσμο**»**

Donald Quataert

